

СЕКЦІЯ № 4. ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНІ ДОСЛІДЖЕННЯ В ПСИХОЛОГІЇ ОСОБИСТОСТІ

І.С.Попович

доцент, кандидат психологічних наук, доцент кафедри педагогіки, психології
й освітнього менеджменту Херсонського державного університету
Херсон, Україна

igorpopovych76@gmail.com

ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНІ ДОСЛІДЖЕННЯ СОЦІАЛЬНИХ ОЧІКУВАНЬ ОСОБИСТОСТІ В АНГЛОМОВНІЙ НАУКОВІЙ ЛІТЕРАТУРІ

Здійснюючи аналіз наукової спадщини, нам видається логічним проаналізувати англomовну наукову літературу і звернути увагу на експериментальні дослідження соціальних очікувань особистості. Це дасть можливість підвести ризику під здобутими знаннями про досліджуване явище та окреслити перспективи подальших наукових пошуків.

Реалізація мотиваційних теорій очікувань на практиці найчастіше зустрічається в працях таких вчених: F.Herzberg, E.E.Lawler, H.Peak, L.W.Porter, D.M.McGregor, V.H.Vroom та ін.

Застосування теорії очікувань у стратегії продуктивності організації, цілепокладанні та мотивації співробітників, організаційній взаємодії, системі прийняття рішення, у виборі професії, прогнозуванні продуктивності діяльності – знайшло відображення в працях таких науковців: O.Behling, G.De Sanctis, R.J.House, J.Lawler, F.C.Lunenburg, S.Rynes, R.S.Schuler, H.J.Shapiro, F.A.Starke, S.Sunder, M.A.Wahba та ін.

Соціальний зміст очікувань в контексті групових динамічних процесів, інтерактивний ефект між сприйняттям і мотиваційними здібностями, реалізація теорії очікуваної тривалості, взаємозв'язок особистісних та соціальних норм досліджували: J.Butler, T.Connolly, K.Darboe, J.E.Grush, L.E.Miller, G.Wolf, K.Womer та ін.

S.Sunder, експериментально обґрунтовуючи теорію управління [4], пояснює, як контроль допомагає керувати організацією, балансує

рівновагу між очікуваннями і поведінкою торгових агентів. Дослідник визначає культуру групи як загальні очікування між «знаннями поведінки її членів» і «необхідністю їхніх дій», наголошуючи на тісному зв'язку, що потребує обов'язкового виконання [там само, с. 186].

В. J. Bushmann і С. А. Anderson дослідили агресивну поведінку респондентів, що грали в жорстокі відеоігри [1]. Кожного року в медіа-просторі з'являється величезна кількість цього продукту, у якому спостерігається нарощення міри агресії. Сучасні дослідження показують, що жорстокі відеоігри сприяють побудові діагоналі ворожих очікувань-тенденцій, що є реакцією на потенційний конфлікт з агресією. Ворожі очікування легко засвоюються найбільш агресивними індивідами. Дослідники приходять до висновку, що повторне закріплення насилля сприяє розвитку агресивності особистості через формування ворожих очікувань [там само, с. 53].

Значна частина сучасних експериментальних досліджень базуються на поєднанні мотиваційних теорій очікувань таких вчених, як Е. Е. Lawler, Н. Peak, Л. W. Porter, В. Н. Vroom.

Е. Е. Lawler і J. L. Suttle дослідили поведінку менеджерів торгової організації, взявши за основу теорію очікувань [2]. Взагалі, теорія очікувань набула бурхливого розвитку і тривалий час виступала ключовою парадигмою вивчення людських взаємин та поведінки в роботі, починаючи з 70-х років минулого сторіччя і до сьогодення. Дослідники побудували модель очікувань в мотивації і стверджували, що поведінка в роботі є спільною функцією здібностей, сприйняття та мотивації.

S. Stewart-Williams і J. Podd дослідили ефект плацебо у розрізі класичної теорії та теорії очікувань [3]. Показали, що іноді причинно-наслідкова зумовленість, усна інформація, низка інших джерел інформації можуть формувати свідомі очікування, а ці очікування можуть мати безпосередній вплив на ефект плацебо. Автори стверджують, що фармакологічні плацебо-

ефекти в організмі людини є повністю опосередковані очікуваннями [там само, с. 340].

Експериментальні дослідження очікувань в бухгалтерському обліку, бюджетній сфері, грошових заохоченнях та компенсаційних витратах стали об'єктом уваги таких науковців: E.A.Cooper, K.B.Frazier, M.A.Geiger, I.Hussain, E.N.Johnson, D.Murray, B.T.O'Connell, J.Power, K.Raghunandan, D.V.Rama, G.Sanchez, K.B.Walker та ін.

Висновки. Здійснивши ретроспективний аналіз проблеми експериментальних досліджень соціальних очікувань в англomовній науковій спадщині, можемо зазначити, що велика частина досліджень очікувань з прикладним характером базується на загальноприйнятих теоріях очікувань і доволі часто є перевіркою, спростуванням чи доповненням наукових здобутків попередників. Наукові пошуки націлені на розв'язання прикладних завдань сьогодення та вирішення актуальних соціальних проблем.

Список використаних джерел

1. Bushmann B. J., Anderson C.A. Violent Video Games and Hostile Expectations: A Test of the General Aggression Model / B. J. Bushmann, C. A. Anderson // International Journal of Management, Business, and Administration. – 2012. – № 1, Vol. 15. – P. 52-57.
2. Lawler E. E. and Suttle J. L. Expectancy Theory and Job Behavior / E. E. Lawler and J. L. Suttle // Organisational Behaviour and Human Performance. – 1973. – № 9. – P. 482-503.
3. Stewart-Williams S. and Podd J. The placebo effect: dissolving the expectancy versus conditioning debate / S.Stewart-Williams and J.Podd // Psychological Bulletin. – 2004. – Vol. 130. – № 2. – P. 324-340.
4. Sunder S. Management control, expectations, common knowledge, and culture / S. Sunder // Management Accounting Research. – 2002. – № 14. – P. 173-187.